

එක්සත් ජනපද මහ බැංකුව වට්ටම් අනුපාතය ඉහල නංවයි

US Federal Reserve raises discount rate

බැරී ග්‍රේ විසින්

2010 පෙබරවාරි 20

එක්සත් ජනපද මහ බැංකුව 19 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි සිය වට්ටම් අනුපාතය සියයට 0.50 සිට 0.75 ක් දක්වා සියයට 0.25 කින් ඉහල නංවන බව 18 දින නිවේදනය කළේ, මූල්‍ය වෙලඳපොළවල් මවිතයට පත්කරවමිනි.

මෙය, මූල්‍ය අර්බුදයේ ඉහලම තුඩ සනිටුහන් කල 2008 දෙසැම්බරයෙන් පසුව සිදු කල පලමු පොලී රේඛි වැඩි කිරීමයි. එවකදී මහ බැංකුව සිය රාජ්‍ය අරමුදල් අනුපාතය බිංදුවේ සිට සියයට 0.25 අතර මට්ටමකට පහත හෙලා, වට්ටම් අනුපාතය තරමක් ඉහලින් සියයට 0.50 පිහිටුවීය.

නිව් යෝර්ක් වෙලඳපොළ වසා දමා සුලු වේලාවකට පසුව නිකුත් කල නිවේදනයකින් බැංකුව අවධාරනය කළේ, වට්ටම් අනුපාතය ඉහල දැමීම ඉතා අඩු පොලී නය පිලිවෙත වෙනස් කිරීමක ඇඟවුමක් නොව, "මූල්‍ය වෙලඳපොළේ සිදුවන අධන්ඩ වර්ධනයේ පිලිඹිඹුවක්" වන බවයි. මෙම ප්‍රකාශය උලුප්පා පෙන්වීම සඳහා එය, 2008 දෙසැම්බර් මාසයේ පටන් ජපකල මන්තරය වන, "දිගු කාලයක් සඳහා" රාජ්‍ය අරමුදල් අනුපාතයේ "ඉතා අඩු මට්ටමක්" පවත්වාගැනීම පුනරවිචාරනය කළේය.

වට්ටම් අනුපාතිකය යනු වානිජ්‍ය බැංකු වලට මහ බැංකුවෙන් දෙන හදිසි නය සඳහා අයකරන පොලියයි. රාජ්‍ය අරමුදල් අනුපාතිකය යනු බැංකු අතර සිදු කෙරෙන ඒක්ෂන නය සඳහා අයකරන පොලියයි. ආර්ථිකය පුරා පොලී අනුපාතික තිරනය කිරීමේ කටයුත්තේදී බොහෝ වැදගත් භූමිකාවක් ඉටුකරනු ලබන්නේ පසුව කී අංශයයි. එය, අන්තර් බැංකු නය අනුපාත, ව්‍යාපාරයන්හි නයගැනීමේ අනුපාත, උකස් අනුපාත හා කුඩා ව්‍යාපාර නය හා පාරිභෝගික නය පොලී කෙරෙහි බලපෑම් කරයි.

වට්ටම් අනුපාතිකය ඉහල දැමීම, වඩාත් පොදුවේ නය අනුපාතික කෙරේ සෘජු ලෙස බලනොපාන බව සැබෑවක් වුවත් මෙය, ආර්ථිකය තුලට ලාභ නය

පොම්ප කිරීම මඟින් නිවාස වෙලඳපොළ හා පාරිභෝගික වියදම් ප්‍රසාරනය සඳහා මහ බැංකුව ගත් අසාමාන්‍ය පියවර ආපසු කැරකවීමක් ද මහ බැංකුව රාජ්‍ය අරමුදල් අනුපාතික බලාපොරොත්තු වූවාට වඩා ඉක්මනින් ඉහල දැමීමට පටන්ගන්නා බවට කෙරෙන නොවරදින සංඥාවක් ද වෙයි.

මෙම පියවරෙහි වැදගත්කම එය සිදුකල වේලාව මඟින් සලකනු කරයි. පසුගිය සතියේ ෆෙඩරල් මහ බැංකුවේ සභාපති බෙන් බෙන්තන් කේ කියා තිබුනේ, මහ බැංකුව "ඉක්මනින්ම" වට්ටම් අනුපාතික වැඩිකිරීමට පටන්ගන්නා බවකි. එහෙත් බොහෝ විශලේෂකයන් කල්පනා කළේ, ආසන්න වශයෙන්ම එය සිදුවුවහොත් ඒ, මාර්තු 16 දිනට යොදාගෙන තිබුනු බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදක මඩුල්ල හෙවත්, ෆෙඩරල් විවෘත වෙලඳපොළ කමිටුවේ (එෆ්එම්ඒසී) ඊලඟ රැස්වීම අතරතුර කාලයේ සිදුවනු ඇති බවයි. එෆ්එම්ඒසී රැස්වීම් අතරතුර වැඩිකිරීම නිවේදනය කිරීම මඟින් මහ බැංකුව ඇනුවත්ව හෝ නොඇනුවත්ව සිදුකර ඇත්තේ වෙනස සඳහා වැඩි වැදගත්කමක් ලබාදීම බව පෙනී යයි.

වට්ටම් අනුපාතය ඉහල දැමීමේ කෙටිකාලීන ප්‍රතිවිපාක කෙසේ වෙතත්, මෙය වනාහි, පුපුරන සුලු මට්ටමක රාජ්‍ය හිගය හා එක්සත් ජනපද රාජ්‍ය නයෙහි වේගවත් වර්ධනය පාලනය කිරීමේ අරමුනෙන් නය මිරිකීම සඳහා බැංකු හා මූල්‍ය වෙලඳපොළ දූවඹිලතාවයෙන් පිටාර ගලායන තත්වයක් පවත්වා ගැනීමේ කලින් පිලිවෙත ලිහිල් කිරීම කරා බැංකුවේ හැරීම සලකනු කරන ක්‍රියාවක් වෙයි. එය, ඩොලර් ට්‍රිලියන ගනනක බැංකු ඇපදීම් සඳහා වියදම, කම්කරු පන්තිය මත පැටවීමේ ඔබාමා පාලනාධිකාරයේ කප්පාදු පියවර සමඟ සමාන්තරව සිදුවිය.

වෛද්‍ය පහසුකම් හා සමාජ ආරක්ෂන යන, ජාතියේ ප්‍රමුඛතම සමාජ වැඩසටහන් යටතේ හිමිවන සහන හා ඒ සඳහා දැරෙන පිරිවැයේ දරුනු කප්පාදුවක් නිර්දේශ කිරීම සඳහා ද්විපාර්ශවික මන්ඩලයක් පත්කිරීම පිලිබඳ ඔබාමාගේ නිවේදනය නිකුත්වූ දිනයේම මහ

බැංකුවේ නිවේදනය ද නිකුත් වීම සැලකිය යුත්තකි. එම මන්ඩලයට, පක්ෂ දෙකේ දක්ෂිණාංගික නියෝජිතයන් දෙදෙනෙක් වන හිටපු රිපබ්ලිකානු සෙනෙට් සභික ඇලන් සිම්ප්සන් හා ඩිමොක්‍රටික් පක්ෂයේ හිටපු ධවල මන්දිර කාර්ය මන්ඩලයේ ප්‍රධානියා වූ අර්කයින් බෝල්ස් විසින් නායකත්වය දෙන අතර, ආර්ථික අර්බුදයේ මුලු බර වැඩිකරන ජනතාව මත පැටවීම සඳහා ප්‍රතිගාමී බදු යෝජනා ගෙන ඒම ද ඊට පැවරෙනු ඇත.

එය, ජනවාරි මාසයේ නිෂ්පාදකයාගේ මිල සියයට 1.4 න් ඉහල යෑම පෙන්වුම් කල වාර්තාවක් සමග ද සම්පාත විය. වොල් ස්ට්‍රීට් ජර්නලයට අනුව එක්සත් ජනපදයේ තොග මිල ගනන් වසරකට පෙර තිබුණාට වඩා සියයට 4.6 න් ඉහල නැගී අතර පසුගිය මාස හයේ එය වාර්ෂික අනුපාතයකට අනුව සියයට 9.8 න් ඉහල ගොස් තිබේ.

18 දින ප්‍රකාශය තුළ මහ බැංකුව, මූල්‍ය වෙළඳපොළවල් පිම්බීම සඳහා ක්‍රියාවට නගා තිබෙන වැඩ සටහන් ආපසු කැරකවීමේ අතිරේක පියවර ගන්නාවක් ද නිවේදනය කළේය. මහ බැංකුව වෙතින් අවශේෂ බැංකු ලබාගෙන ඇති හදිසි නය ආපසු ගෙවීමේ කාලය මාර්තු 18 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි දින 28 සිට දිනකට සීමාකරනු ඇත. බැංකු වලට ලාභ නය පහසුකම් සැපයීම සඳහා නය අර්බුදයේ හිනිපෙත්තේදී මහ බැංකුව හඳුන්වා දුන් වාර වෙන්දේසි පහසුකම් යටතේ නය ගැනීමෙහි අවම ලංසුව ද සියයට 0.25 සිට 0.50 දක්වා වැඩිකර තිබේ. මාර්තු 08 දින පැවැත්වෙන එහි අවසාන වෙන්දේසියෙන් පසුව එම වැඩසටහනම අහෝසිකර දැමීමට මහ බැංකුව සැලසුම් කරයි.

මාර්තු මස අවසානයේදී ෆැනි මේ හා ෆ්‍රෙඩ් මැක් වෙතින් උකස් පිටුබලය සහිත වත්කම් මිලට ගැනීමේ සිය වැඩ සටහන ද අවසන් කිරීමට මහ බැංකුව සැලසුම් සක්ස්කර තිබේ. නිවාස වෙළඳපොළ හා පාරිභෝගික වියදම් රටාවේ පූර්ණ බිඳවැටීමක් වලක්වා ගැනීමෙහිලා ප්‍රධාන භූමිකාවක් ඉටුකල, බිලියන සිය ගනන් වටිනා උකස් පිටුබලය සහිත සුරැකුම් මහ බැංකුව විසින් මිලට ගත්තේ මෙම වැඩ සටහන යටතේය.

සිය ප්‍රකාශනය තුළ මහ බැංකුව, එලඹෙන මාසවලදී වට්ටම් අනුපාතිකය තව දුරටත් ඉහල දමනු ඇති බවට ඉඟිකර තිබේ.

මහ බැංකුව සිය පිලිවෙතින් ඉවතට පැමිණ, රාජ්‍ය අරමුදල් අනුපාතය නුදුරු අනාගතයේදී ඉහල නැංවීම මඟින් ලාභ නය ප්‍රතිපත්තිය අවසන් නොකරන බවට බැංකු වලට සහතිකයක් දුන්නේය. කෙටි කාලීන හා දිගු කාලීන පොලී අනුපාතිකයන් අතර වාර්තාගත

ප්‍රසාරනයක් සිදුකල මහ බැංකුවේ මෙම ලාභ නය පිලිවෙත්හි ප්‍රතිපල වශයෙන්, පසුගිය වසර පුරා ප්‍රධාන බැංකු, ඉමහත් ලාභ උපයා ගත්හ. තම ආන්ඩුවේ ඇපදීම, කොටස්, බැඳුම්කර, මුදල්, හා පාරිභෝගික භාණ්ඩ වෙළඳපොළවල සමපේක්ෂනය මඟින් මෙන්ම, අසාමාන්‍ය ලෙස පහත් කෙටිකාලීන පොලී මත නයට ගෙන, ඉතා ඉහල දිගු කාලීන පොලී අනුපාත මත නයට දීමෙන් බැංකු ලාභ පොදිගසා ගත්හ.

ප්‍රකාශයන් එලි දැක්වුණේ, 18 දින වෙළඳපොළ ගනුදෙනු අවසන්වීමෙන් පසුව බැවින් පසු දින වෙළඳපොළ විවෘත කල විට, බැංකු කොටස් මිල කඩාවැටීමේ හැකියාවක් පැවතුන ද මහ බැංකුවේ ඉහල නිලධාරීන් ගනනාවක්ම, වට්ටම් අනුපාතිකය ඉහල දැමීම තාක්ෂනික පියවරක් ලෙස පෙන්වා දෙමින් මහ බැංකුවේ ලාභ නය පිලිවෙතේ වෙනසක් ප්‍රකාශයට පත් නොවන බවට ප්‍රකාශ නිකුත් කළේය. බොහෝකොටම මෙම මැදිහත් වීමේ ප්‍රතිපල වශයෙන් එක්සත් ජනපදයේ හා යුරෝපයේ කොටස් මිල 19 දින යාන්තම් ඉහල මට්ටමකින් අවසන් විය.

වට්ටම් අනුපාතය ඉහල දැමීම, ආර්ථික තත්වයේ පිබිදීම කෙරෙහි පලවූ ප්‍රතිචාරයක් ලෙස මහ බැංකුවේ එම හුවා දැක්වීම ම, එක්සත් ජනපද මහ බැංකුවේ සමාජ හා දේහපාලන ප්‍රමුඛතා කවරේදැයි සලකනු කිරීමක් වෙයි. විරැකියාවේ, දුප්පත්කමේ, සාගින්නේ හා නිවාස නොමැතිකමේ අවපාතයකට ආසන්න මට්ටමේ තත්වයන් හමුවේ මහ බැංකුව ප්‍රකාශ කරන්නේ, සමාජ ආපදාව තවදුරටත් දැඩි කරන්නාවූ පියවර අනුගමනය කිරීම මඟින් මූල්‍ය විනය පිහිටුවීමත් උද්ධමනය වලක්වා ගැනීමත් කල යුතු බව ය.

මැතකදී නිකුත්වූ මහ බැංකුවේ ඉහල නිලධාරීන්ගේ ප්‍රකාශ මාලාවකින්ම සලකනු කරන්නේ, මහ බැංකුවේ එම පියවරට පිටුපසින් ඇති මෙම න්‍යාය පත්‍රයයි. 16 වන දින කැන්සාස් සිටි ෆෙඩරල් මහ බැංකුවේ සභාපති තෝමස් හුළුගේ, වොෂින්ටනයේ අයවැය ප්‍රතිසංස්කරන පිලිබඳ පීට්-පීටර්සන් කොමිසම හමුවේ පෙනී සිටිමින්, නිවාස මිල ගනන්වල බිඳ වැටීමකට තුඩුදිය හැකි පියවරක් වන, මහ බැංකුව සතු උකස් පිටුබලය සහිත සුරැකුම් අලෙවි කල යුතු බවත්, ආන්ඩුව කුරිරු කප්පාදු පියවර ගතයුතු බවත් කියා සිටියේය.

පසුගිය සතියේ එෆ්එම්ඕසී මහ බැංකු පොලී අනුපාතිකය බිංඳුවටම ආසන්න මට්ටමක පවත්වාගැනීමට ගත් තීරනයට එරෙහිව ඡන්දය දුන් එහි එකම සාමාජිකයා වූයේ හොළිනිග් ය. "අසාමාන්‍ය ලෙස පහත්" පොලී අනුපාතිකයක් "දිගු කාලයකට" පවත්වාගෙන යාමේ ප්‍රතිපත්තියක් කමුටුව විසින් යලි ප්‍රකාශ කිරීම පිලිබඳව තමන් විරුද්ධ වන බව ඔහු කියා සිටියේය. පෙබරවාරි 17 දින ෆින්ෂන්ෂල් ටයිම්ස්

පුවත්පතට අනුව, හොඳින් කියා ඇත්තේ, “මහා” හිඟ ප්‍රස්ථාර, මහ බැංකුවට පොලී අනුපාතික පහතින් තබාගැනීමටත්, උද්ධමනකාරී අවදානම වැඩි කිරීමටත්, දේශපාලන පීඩනය යොදවන බවයි.

හොඳින් කීවේ ඒ වෙනුවට, “පරිපාලනය, වියදම් කැපීමට හා ආදායම් නැංවීමට ක්‍රම සොයාගත යුතුය. සම්පත් ප්‍රති ස්ථානගත කළ යුතුය. මෙම ක්‍රියාවලිය වේදනාකාරී හා දේශපාලනිකව සුව පහසු නොවනු ඇති” බව ඔහු කියා ඇත.

පෙබරවාරි 10 දින ඩලාස්හි ෆෙඩරල් මහ බැංකුවේ සභාපති රිචඩ් ෆිෂර් ඩලාස්-ෆෝර්ට් වරින් ලෝක කටයුතු කමිටුවට පැවසුවේ, එක්සත් ජනපද භාන්ඩාගාර සුරැකුම් පොලී අනුපාතික කෘතීම ලෙස පහත් අගයක තබාගෙන සිටින්නේ චීනය එක්සත් ජනපදයට නයට දීමට කැමැත්තක් දක්වන බැවින් හා සීසීය වැනි යුරෝපීය රටවල රාජ්‍ය නය අර්බුදය නිසා බවය.

“මෙරටෙහි අසමතුලිතතාවන් ආවරනය කර තබාගැනීම සඳහා අනෙකුත් රටවල පරිත්‍යාගශීලීත්වය හෝ අවාසනාවන්ත කම මත අපට සදාකාලිකව යැපෙන්නට පුළුවන් කමක් නැත. අද දිනයේ වොෂින්ටන්හි මූල්‍ය අභිලාචාරකම, හෙට දිනයේ මූල්‍ය අභියෝග

විසඳීමෙහිලා අපගේ හැකියාවට බාධා පමුණුවයි.” ඔහු සඳහන් කලේය.

සෙන්ට් ලුවීස් මහ බැංකුවේ සභාපති ජේම්ස් බ්‍රැන්ඩ්, පසුගිය සතියේ පැවති හමුවකදී ප්‍රකාශ කලේ, 2008 වසරේ පටන් මහ බැංකුව පවත්වාගෙන යන “පෙර නොවූ විරූ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියෙන්” ඉවත් වීම ගැන සලකා බැලීම අවශ්‍යව තිබෙන බවයි.

මූල්‍ය පටි තදකිරීම හා මූල්‍ය සීමා පැනවීම් පිලිබඳ ඉල්ලීම් නැගෙන්නට පටන්ගෙන ඇත්තේ, එක්සත් ජනපද නය අර්බුදය උග්‍ර අතට හැරෙන ලකුණු පහලවීම මධ්‍යයේය. එක්සත් ජනපද භාන්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා විදේශ ඉල්ලුම දෙසැම්බර් මාසය තුළ වාර්තාගත මට්ටමකින් පහත වැටුණි. එක්සත් ජනපද දිගුකාලීන සුරැකුම්පත්වල ශුද්ධ මිලට ගැනීම්, නොවැම්බර් මාසයේ ඩොලර් බිලියන 126.4 සිට 63.3 ක් දක්වා පහත වැටුණි. මෙම වැටීමේ ප්‍රධාන සංගුනකය වූයේ චීනයයි. එහි බිලියන 34.2 ක එක්සත් ජනපද ආන්ඩුවේ නය සුරැකුම් විකුණා දමනු ලැබිණ. චීනය විසින් එක්සත් ජනපදයේ බැඳුම්කර විකුණා දැමීම මඟින් ජපානය ඵරටෙහි ලොකුම නය හිමිකරුවා බවට පත් කලේය. දැන් එහි අගය බිලියන 768.8 ක් වේ.